

JERNEJ JERNAČ:

Jesenski izlet k teti Poloni.

Joško je ravno telovadil, kakor vedno vsako jutro, ko sem stopil tisto jutro v njegovo sobo: hodil je po rokah okrog mize s kvišku proti stropu štrlečimi nogami.

„Kaj te spet luna trka?“ ga pričnem oštevat. snamem z glave čepico in jo vržem na mizo. „Da bi te žaba po možganih! Še iz trebuha mi prični govoriti kakor Sherlock Holmes, pa bom res zadovoljen s teboj!“

A Joško je tako zaposlen s telovadbo, da mi niti odgovoriti ne utegne. Urno koraca po rokah proti vratom, od vrat proti meni, potem pa zavije proti odprtemu oknu, kjer nekoliko časa postoji in miga z nogami v jasno odprtino. Zunaj na ulici začujem srebrn otroški smeh; naglo skočim k oknu in pogledam. Majhen deček hiti spodaj mimo in si pritiska na usta robec, oziraje se proti oknu na migajoče, v zrak moleče noge.

„Joško, bo dovolj? Vse mesto boš razburil in pohujšal — ti nepri-diprav!“ ga pokaram in primem za noge.

„Pusti noge!“

„Bom, ampak začni hoditi po njih kakor drugi krščanski ljudje! Po rokah hodijo kvečjemu na luni ali pa na Marsu. A naš planet ima bolj pripravna tla za nogohodce kakor za rokohodce — čuješ, Joško.“

„Izpusti! Slušal te bom.“

Izpustim njegove noge, a glej spaka! Še me ne sluša ta presneti Joško, še mu ne da žilica miru. Dvakrat še obkroži na rokah mizo, šele potem se postavi na noge. Utrujen se sesede na stol in si briše oznojena lica in čelo.

„Hu, to sem se spotil!“ stoka, vtikaje si mokri robec v žep. „Če bi pol dneva oral in se z otiko v roki opotekal za plugom, pa bi se težko tako zmočil, kakor sem se zdaj v nekaj trenutkih. Krasna telovadba to!“

Ko si segrejeva na samovarju čaj, srebava počasi iz pisanih por-celanastih čaš.

„Kam greva danes?“

„Kamor hočeš, Joško.“

„Dobro! Bova napravila pa izlet k teti Poloni. Teden dni bo že odkar mi je pisala, naj jo obiščem. Dolgo časa že nisem bil pri njej — zato bi me spet enkrat rada videla.“

Nekoliko trenutkov pozneje že tečeva po stopnicah navzdol na ulico.

„Počakava električne, Joško?“

„Kakor hočeš!“

„Boljše bo tako, bova prej iz mesta.“

Skočiva v električno, in že drčimo urno najprvo križkraž skozi mesto, potem pa v ravni smeri proti predmestju. Na obeh straneh široke ceste se zibljejo v vetru vrhovi kostanjev in se šumeč otesajo orume-nelega listja; tuintam že moli v zrak popolnoma golo vejevje kakor okostnjak. Na cesti se pode za valečim se listjem otroci, kriče in se smejejo, izginejo časih za zidovjem, pa se zopet prikažejo izza hiš bosonogi in gologlavi, z razkuštranimi lasmi, nekateri rdeči in napihljeni v lica kakor velikonočni pirhi, večjidel pa bledi in tenkokratki, z dolgimi suhimi vratovi in širokimi, navun stoječimi ušesi.

Prej visoke, lično bele in mnogonadstropne hiše prihajajo vedno bolj redke, namesto njih pa se širijo na to in na ono stran nizke, sive hišice delavcev. Tam nekje med temi hišicami se dviga v nebo zvonik s siromašno cerkvico poleg sebe; veter, ki nekolikrat močno potegne nad vegastimi strehami, zanese v šumenje široke ulice brneče glasove zvonov, a le za hip: kmalu se zažene v drugo smer, in z njim vred pobegnejo tudi doneči zvoki iz visokih lin zvonika.

Izza mračnih tvorniških zidov se zalesketajo naposled zeleni, od solnca sijajno osvetljeni travniki. Tedaj stopim za Joškom iz električne in krenem z njim na odprto plan.

Jesen je. Gore, ki se dvigajo zadaj za travniki, lokami, njivami in dobravami, se odevajo s prijazno rumenkasto barvo, ki prehaja mestoma v rdečkasto, mestoma v rjavkasto.

Močno izhojena pot naju vodi preko ravnega polja. Ljudje spravljajo svoje poljske pridelke s tisto hvalevredno marljivostjo, ki jo tako radi občudujemo pri mravljah. Močni fantje in zastavna dekleta v rdečih rutah okrog vratov kopljejo krompir. Na tistih prostorih, kjer se na tankih, visokih steblih gugajo zrele solnčnične glave, vriska mladina, dečki in deklice, kratkohlačniki in kratkokrilke, vsi s smejočimi se svetlimi očmi in od vetra valujočimi lasmi, vsi veseli in živahni, po trati rajajoči — venec plešočih solnčnih žarkov.

Pokrajina se odpira na vse strani s svojimi nizkimi grički, holmci in dobravami, s svojimi gaji in lokami, goličavami in šumicami, zatemnicami in prisojnicami. Pot se vije semintja, zdaj na desno, zdaj na levo, zdaj nekoliko navkreber, zdaj zopet složno po klančih navzdol, mimo samotnih selišč, mimo belih hiš, mračnih hlevov in visokih kozelcev. In mimo sadnega drevja. Oj, to sadno drevje, v kakšen kras in blaginjo je poljedelcem! V sencah tega sadnega drevja je vse polno ljudi, starih in mladih, žensk in moških, dečkov in deklic; eni plezajo na drevje in obirajo sočno sadje, drugi pa pobirajo na tleh jabolka in jih devljejo v koše

in košarice; nekateri zopet nosijo že napolnjene koše na hrbtih proti domu; tam, tista svetlolasa deklica z žarečimi očmi, kako je vesela, ko dvigne v roke polno košarico rdečih jabolk in hiti z njo domov! —

Joško ne pozna nobene utrujenosti. Koliko časa že hodiva, a on stopa še vedno s tako prožnimi koraki poleg mene, kakor da je bil šele pravkar stopil iz stanovanja na šumno mestno ulico! Ne govori mnogo, a kar reče, je vse tako polno zvijačnega in obenem presrčnega smeha, ki se Jošku tako neizrečeno poda. Kakor božajoč solnčni žarek se mi zdi njegov smeh.

Nizek griček, poln sadnega drevja, poln belih, izmed vejevja svetlikajočih se hišic s slamnatimi strehami se dviga za potjo z dobrohotnim smehljajem priljudne starke-babice, zroč na ravan pod seboj. Tak griček, pa naj ga zagledam kjerkoli, mi je tako ljub, tako drag: pohitel bi nanj in bi ostal na njem za vedno. V družbi lahkonogih otrok bi preživel na njem dni, ki so mi še odločeni na tej zemlji, in bi gledal vedno smehljaje se na ravan pod seboj...

Hipoma me potreplje Joško po rami.

„Ali slišiš kaj, Tone?“

„Nič. Kaj naj bi slišal?“

„Ej, poslušaj, natanko poslušaj!“

„Pa če nič ne slišim!“

„Pa boš slišal, če boš poslušal!“

Poslušam natanko, in res se mi zazdi, da mi prihajajo na uho glasovi zamolklega šumenja iz daljave. Tako šumi le reka s svojim valovjem.

Pred nama se poigrava v vrbah in jelšah lahna jesenska sapa. Sicer pa je pokrajina mirna in tiha.

Pot prihaja vedno bolj peščena. Vrbe in jelše se množe; grmičje, prepreženo z robidovjem, je povsod bohotno nabasano med tankimi debli jelš in trepetlik. Med vejevjem vzprhuta plašen ptič in izgine v sencah goščavja. Nekje plane izpod grma divji zajec; samo zadnji dve nogi in repek sem videl — in že je kdovekje v daljavi.

Še enkrat naredi peščena pot ovinek. Goščavje se odpre, in pred nama se vije z lenobno udobnostjo site kače, ki se ji nikamor ne mudi, mirna, temna reka.

Joško ploskne z-dlanmi.

„Dreja, Dreja — ali si ti tukaj,“ vzklikne veselo in hiti navzdol k reki.

„Saj si res ti, Dreja!“ zavrisne še enkrat.

Tudi jaz pohitim navzdol za Joškom.

Tik obrežja se ziblje na vodi čoln, in v njem stoji črnolas deček, loveč na trnek ribe.

„Moj bratranec Dreja, ki se zmeraj smeja,“ mi predstavi Joško dečka črnolaska in potem dečku mene: „Moj prijatelj Tone, ki z neba mu letijo krone.“

Dreja se nasmeje:

„Ojej, zdaj bomo pa sami bogataši skupaj. Jaz imam vsega skupaj ravno tri ficke v žepu. In ti, Joško?“

„Samo dva ficka, Dreja.“

„Uh, to smo bogataši!“ kaže Dreja svoje snežnobele zobe med smehom. Potem pa nadaljuje: „Moj ribolov je zdaj končan. Deset rib sem ujel danes na trnek, vrhutega pa še dva majhna človečka — hi-hi-hi — pa brez zamere, moja slavna gospoda! Kar precej bom peljal zdaj domov. Ehej, Joško, le primi za veslo še ti, saj znaš še kaj veslati, ne?“

Obadva, Dreja in Joško, pričneta veslati. Kmalu plove čoln naglo po reki navzdol.

„Kaj pa teta, je zdrava?“ izprašuje Joško.

„O, mama so zmeraj zdravi, hvala Bogu, ampak ti, Joško, ali mi dovoliš, da ti nekaj rečem?“

„Kar reci, Dreja!“

„Lenoba si, Joško, taka lenoba, da je ni večje pod solncem. Zakaj nas pa tako dolgo časa nisi prišel nič obiskat?“

„Sem že povedal, Dreja, zakaj ne. Res sem tako len, da se Bogu usmili!“

„Pa ne govoriva več o tem, Joško — saj razumeš šalo!“ reče Dreja in zamahne z veslom po vodi. „Res imaš veliko skrbi, ki te zadržujejo. Šola je šola. In šola je prva stvar. Marsikdo je že zaradi nje od skrbi osivel, marsikdo že tudi znorel.“

„Dreja, pusti šale!“ se obrne proti njemu Joško. „To povej, če imate doma res toliko jabolk, da ne veste, kam bi z njimi. Vsaj tako, če se ne motim, mi je pisala teta.“

Dreja veselo zažvižga.

„O, prav res je tako, Joško. Tako se jih bosta lahko najedla, da vaju bo bolel trebuh od tega še dva dni pozneje.“

Joško mu požuga s prstom.

„Šaljivi Jakec! Ali sem te za to vprašal? Ali bi rad izginil — plosk! — v vodo? ... Jakec, ti šaljivi Jakec, pa to rajši povej, če vaša krava dobro molze? Jaz rad pijem mleko.“

In Joško zapoje:

Ej, mleko, mleko, mleko,

ti si moja paša,

ti si moja paša,

ej, mleko, mleko, mleko...

Dreja se mu prične tako smejeti, da izpusti veslo iz rok in se tolče z obema rokama po kolenih; iz oči mu nateče nekaj solz, ki pa jih naglo obriše z robcem. Potem prime za veslo in začne peti še sam:

Mi mornarji dobro vemo,
kaj valovom upat smemo . . .

Reka se zdaj širi, zdaj se zopet oži. Nad njo vzplahutavajo povodne ptice s svetlimi, od solnca obžarjenimi perutmi. Na obeh bregovih razprostirajoče se goščavje je mrko in skrivnostno šumeče.

Čoln se ziblje sredi reke in polzi dalje, vedno dalje . . .

Joško hipoma zakriči:

„Že vidim našo hišo, Dreja.“

Dvigne se na noge in prične mahati z belim robcem proti vasi. Potem robec skriva in prične mahati še s klobukom.

Na desnem bregu se čimdalje bolj svetijo izza košatih jablan vaške hiše.

Čoln se približa bregu. Z močno železno verigo ga priklenemo k debelemu stebri, poskačemo na kopno in jo mahujemo proti vasi.

Skočimo čez nagnit, polomljen plot in izginemo v dremotnih sencah velikega sadnega vrta. Na tleh leže med rumenim listjem zrela jabolka.

Skozi gosto vejevje, ki se šibi pod težo sadja, se beli zidovje hiše. To je hiša tete Polone.

Naglo korakamo med krivenčastimi debli dreves. Dreja poskakuje z eno nogo, drugo pa vleče malomarno za seboj. Joško pa stopa moško pokonci in se ozira na vse strani, da bi zagledal kje teto Polono.

Teta sedi na vežnem pragu pred hišo in se nam že od daleč smeje. Najprvo jo zagleda Joško.

„Dober dan, tetka!“ jo pozdravi in ji stisne desnico. „Zdaj sem pa vendar enkrat našel pot k vam. Kakor da bi treščil z neba — ali ni res tako? . . . Pa kdove, kdaj bom spet treščil!“

Teta sedi na vežnem pragu pred hišo in se nam že od daleč smeje. Zavita je v sivo črnopikasto ruto, na sebi pa ima toplo zimsko kočemajko. Ko si ogleda Joška pozorno od vrha do tal, postane predmet njenega ogledovanja moja malenkost. Pa sem ji všeč teti Poloni! S prijaznim smehljajem me meri od nog do glave in mi stiska roko tako presrečno, kakor znajo to le stare dobre ženice. Kar teti Poloni na meni še prav posebno ugaja, to je moja pisana športna čepica. Ko pa ji Joško naposled še razloži, da sem njegov največji prijatelj, tedaj čutim, da je zrastel moj ugled pri njej do višine, s katere ne bo zdrčal tako kmalu izlepa. Njene oči se topé od radosti, oziraje se zdaj na mene, zdaj na Joška. Pa naj še kdo reče, da teta Polona ni res dobra ženica?!

Dreja sede na prag; kar je naložil rib, jih je nesel že prej v hišo; zdaj pa čepi na pragu in klone glavo k prsim.

„Ej, ti šaljivi Jakec, ali si postal truden?“ ga vpraša Joško. „Veste, teta, Dreja je šaljivi Jakec! A ribe pa zna loviti, mrcina povodna; samo vsaka mu uide, to je njegova nesreča; kadar pa se vrača domov, tedaj pravi, da ima poln čoln rib . . .“

„No, no . . .“ dvigne Dreja glavo in si pomenca oči. „Zdelo se mi je, da brenčé muhe okrog mene, pa briješ le ti, Joško, norce iz mene . . . Zaspan sem pa res, ko sem moral peljati taka dva Goljata kakor sta vidva, ti Joško in pa Tone. Ampak mama, kje je pa danes Minka? Ali ne bo že enkrat predpoldnice? Saj bo ura že kmalu deset . . . Pa ribe naj nam speče Minka, ribe, ki so tako dobre! . . .“

„Vidiš, Dreja, kako dobro je, da si me spomnil na to stvar! Kako strašno sem pozabljiva, joj, joj!“ vstane teta Polona s praga in si popravi očala na nosu ter ruto na glavi. „Oddaleč sta prišla, Joško in Tonče, jaz pa . . . Moj Bog! Kakšna grda pozabljivost! Brž v hišo, brž! . . . Kje si, Minka? . . . Minka! Minka!“

A kuharice ni od nikoder.

„Minka! Minka!“ kliče teta Polona z močnim glasom.

Kuharica Minka se naposled vendarle prikaže od nekod izpod drevja, v belem predpasniku vse polno jabolk. Mlada in hitronoga se s skočnimi koraki bliža vežnemu pragu.

V veliki kmetiški sobi posedemo okrog mize. Teta Polona nam prinese na mizo ogromen hleb ajdovega kruha in polič tolkovca.

Pogovarjamo se to in ono, največ o dežju in sadju, potem pa o mestu in šoli. Joško pravi, da se ne more sprijazniti z grščino in da je že zdavnaj napovedal boj Homerju in njegovim heksametrom. Dreja mu daje pogum: tudi ribe se ne ujamejo kar same od sebe, treba jih je loviti; tako naj tudi midva loviva, če hočeva kaj doseči. Joško pa ga zavrne: „Veš, Dreja, ti lahko tako govoriš . . . Ampak jaz imam v šoli to srečo, da vsak dan ujamem nekaj kljuk. Da lovim kljuke, za to sem sposoben, za drugo ne . . .“

Vsi se šmejemo Joškovi razigranosti. Joško nam svetuje, naj se rajši jočemo, ker to, da ni on za nobeno stvar sposoben, da je tragika časa, ne pa humor dvajsetega stoletja. Pa se mu vseeno še naprej smejemo. Teta Polona kuka skozi očala na nas. Hipoma pa vstane s klopi in gre iz sobe, da ošteje kuharico Minko, ker tako dolgo peče ribe. Dreja sedi sključen za mizo in si podpira z dlanni črnolaso glavo.

„Pa ne misliš že zaspati, Dreja?“ ga potrese Joško. „Ej, Dreja, poglej, kako hodijo ljudje na luni in na Marsu!“

In Joško prične hoditi po rokah po sobi. Semintja hodi, iz kota v kot, od okna do okna. Zdaj se Dreja vzdrami in odpre usta, da pripravi pot gromkemu smehu, ki ga že duši v grlu in hoče na vsak način na plano; nedolgo zatem že buta ta njegov gromki smeh križem sobe, zdaj v to, zdaj v ono steno, sledeč točno Jošku — rokôhodcu.

Medtem vstopita v sobo teta Polona in kuharica Minka; teta z latvico kislega mleka, kuharica pa s pečenimi ribami na velikem svetlem krožniku, in njega obseg mora zbuditi zadovoljnost takim Brdavsom kakor smo mi mladi junaki okrog mize. Obedve se pričneta Joškovi umetnosti tako smejati, da morata nemudoma postaviti vsaka svojo posodo na mizo, če nočeta, da bi pobirali na tleh črepinje in še kaj drugega zraven tega.

„O, Joško, kje si se pa tega naučil?“ ga občuduje teta Polona, tresoč se po vsem životu od smeha.

„Jemnastana res, kaj takega pa še nisem videla, še v cirkusu ne! Ti, Joško, si pa pravi ptič!“ ga pohvali kuharica Minka.

Joško omahne nazaj na noge in se vzravna; ves rdeč je v lica; sede na klop in si gladi svoje mehke kodrčke.

„Zdaj mi bodo pa teknile ribe, zdaj! Če nikoli, zdaj vaju moram pohvaliti oba, tebe, Dreja, ker si ribe naložil, in tebe, Minka, ker si jih spekla . . . in kakor slutim, prav čedno spekla, da je stvar okusna za jezik in vabljliva za želodec . . .“

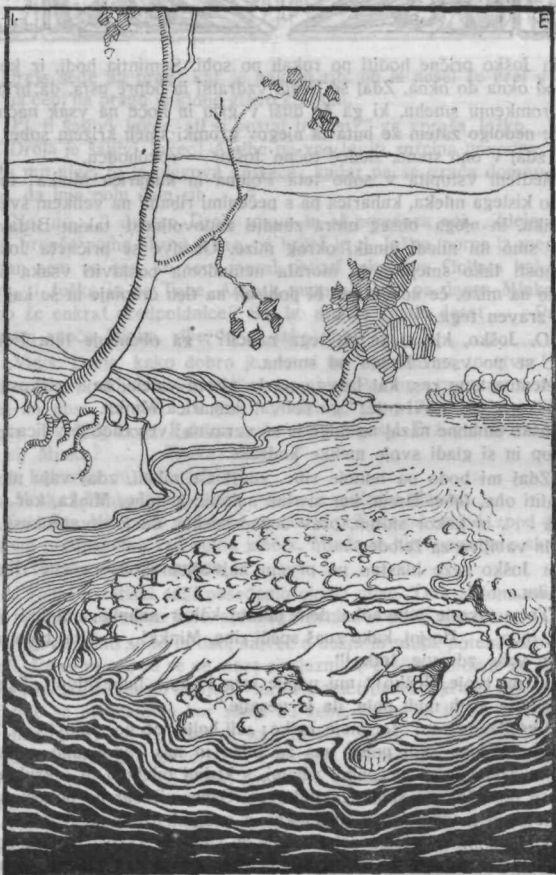
In Joško seže hlastno po prvem največjem kosu pečene ribe na krožniku.

„Teta, taka-le telovadba dela lakoto kakor nahuljeni oblaki poleti dež in točo . . . Ho-joj, kako znaš speči ribe, Minka! . . . Zdaj bom pa še pil. Na vaše zdravje, tetka!“

„In na tvoje, Joško!“ mu napije teta Polona ljubeznivo. „Tako si pa navit in vseh muh poln, da je veselje.“

„Veselje, da . . .“ se smeje Joško; „ali bolje rečeno: žalost . . .“

Teta Polona sedi poleg nas za mizo in nas radovedno ogleduje, kako se krepčamo s pečenimi ribami, s kislím mlekom in s kruhom in kako se poslužujemo sladkega tolkovca. Sama ničesar ne pokusi, samo nas gleda in mežika izpod naočnikov s svojimi drobnimi očmi. V tisti svoji kočemajki, tako nam pripoveduje za smeli in kratek čas, se počuti še najbolj dobro, zato jo ima vedno na sebi. Zgodovina njene kočemajke je dokaj dolga in žalostna — nam razlaga. Dobila jo je od svoje matere, ta pa od svoje babice. Ko so nekoč pogoreli, je teta Polona komaj rešila to kočemajko. Drugič zopet se je polastila te kočemajke neka drzna tatica; pa ni se ji posrečilo, da bi bila ubežala z ukradenim blagom; teta Polona je s polenom v roki hitela za njo in ji je iztrgala iz rok kočemajko.

PRIZOR IZ POVESTI: VINSKI BRAT

Tatica se je podala v beg, teta Polona pa s kočmajko domov. Od tistega časa dalje je hranila kočmajko v zaklenjeni skrinji in jo je oblekla le ob nedeljah in praznikih. Zdaj, ko je kočmajka na več krajih pošita z zaplatami, jo nosi le samo ob delavnikih . . .

Po končani predpoldnici gremo iz hiše na sadni vrt. Dreja vzame s seboj dolgo lestev, Joško koš in jaz dvoje košaric. Kmalu smo visoko v vrhovju najbolj polne jablane in obiramo jabolka. Joško in jaz, ki nama je tako lepa prilika redkokdaj dana, napraviva tedaj temu in onemu bolj debelemu in rdečemu jabolku konec njegovega življenja.

Pa že nas kliče spodaj Minka k obedu!

Zlezemo z jablane po lestvi navzdol in odidemo zopet nazaj v hišo.

Takoj po obedu gremo v hlev. Dreja odveže od jaslí čilega vranca in ga zapreže pred koleselj. Potem se zavihtimo na koleselj, se zauč-kamo na mehkih sedežih, Dreja zrahlja vajeti in švrkne z bičem, konj potegne, dvigne ušesi, zarezgeta — kolesa se zavrte . . . in že drdramo po cesti skozi belo vas . . .

Kdo ve, kam se peljemo? Nihče. A ne, nekdo je med nami, ki ve to prav dobro. In ta je — Dreja.

Pred kočjo godca Nandeta nategne Dreja vajeti, in konj ce ustavi. Joško in jaz ostaneva na koleslju, Dreja pa skoči dol in gre v kočjo po dedca.

Kmalu se vrata odpro, in za Drejo stopi na cesto širokopleč in bradat mož s harmoniko v rokah. Dreja potisne moža na koléselj, skoči še sam gor, prime vajeti, in — pika, poka, pika, pok! — bič zažvižga po zraku, konj prhne, se vzbne z glavo, da mu zavihra griva na vratu — in že se peljemo po široki cesti nazaj na dom tete Polone. Godec Nande pa raz-teza med vožnjo svojo harmoniko in igra najbolj poskočne in vesele, da se loputama odpirajo po hišah okna in se nagibljejo vunkaj radovedne ženske glave ter skačejo na podoknice drobceni otročički, mahajo z rokami in vpijejo za nami s svojimi jokajočimi glasovi.

Teta Polona stoji pred hišo s široko smejočim se obrazom in z ro-kami, uprtimi v bok.

„Polič tolkovca si boš zaslužil, Nande!“ — zavihti godcu desnico v pozdrav. „Veš, Nande, Joško me je prišel obiskat, pa bi rada, da bi bil vesel te urice, ki jih misli preživeti še danes pri meni. Oba, Joško in Tonče, morata biti vesela pri meni. Saj sem tudi jaz vesela, ker sta me obiskala! . . . Ti, Nande, pa igray, igray!“

In Nande sede za peč, kakor se to spodobi za godca, in nam igra na harmoniko do popoldnice.

„Zdaj pa pojdeva, tetka!“ pove Joško. „Zadnji čas je — ura je že štiri. Pot v mesto je dolga, midva sva pa tako ustvarjena, da rada lezeva počasi kakor dva polža.“

„Ojej, kako bo pa zdaj dolgčas, ko te ne bo več pri nas, Joško!“ zavzdihne teta Polona. „Pa vsaj toliko še počakajta, da prinesem popoldnico in da vama dam nekaj za popotnico! In vrečo jabolk boš tudi vzel s seboj v mesto, Joško, kajne, da boš... Učil se boš, kajne, in zraven tega jabolka jedel. To boš imel za spomin od mene, Joško. Kadar boš vgriznil v jabolko, pa se boš spomnil na mene, na tetko Polono — kajne, da se boš, Joško!“

„Av! Koliko skrbi mi nakopavate na glavo, tetka!“ zaječi Joško med smehom. „Da boste imeli pa tudi vi nekaj za spomin od mene, kadar vas bo napadla žalost, pa bi bili radi veseli, tetka — — počakajte še nekoliko, saj se nama ne mudi tako...“

In Joško se mahoma prekobali na roke in prične hoditi po njih križem sobe. Teta Polona pa v smeh! Takoj mora sestiti na klop, tako se že stresa ves njen život od smeha. Pa tudi drugi se smejejo Jošku. Kuharica Minka vije roke nad glavo in hipoma vzklikne:

„Jejhata, Joško... kar tukaj pri nas ostani — kaj bi hodil nazaj v mesto? Se bom časih vsaj še lahko katerikrat nasmejala do solz... O, ti Joško ti!“

„Šalobarda!“ jo krcne teta Polona s prstom po roki. „Ali misliš, da bo Joško vse svoje življenje hodil po rokah? Zakaj pa ima noge?“

„Tisto je, da... Zakaj pa ima noge!“ ji potrди kuharica Minka, in roke ji omahnejo nazaj na kolena, ko izprevidi neizvedljivost svojih visokoletečih, iz hipnega upa porojenih načrtov.

Nande nam mora še zaigrati nekaj poskočnih. Tako zahteva teta Polona pri popoldnici, ki je jako obilna. V tanke kose narezana gnjat nam gre jako v slast; pa tudi sira in ocvrtih jajec se ne branimo. In polič kroži veličastno od ust do ust.

„Dreja, zdaj se pa le pripravi, da naju popelješ s čolnom do tistega kraja, kjer si včera tako dostojanstveno ribaril!“ pomežikne Joško Dreji po popoldnici in se dvigne s stola.

Teta Polona postavi predenj vrečo, nabasano z jabolki.

„Na, Joško... to je tvoje!“

Skrivoma mu stisne v dlan srebrn tolar in mu vtakne v žep nekaj klobas mesenic, dobršen kos gnjati in dvoje svežih, še gorkih maslenih pogač. Meni pa da veliko okroglo klobaso, tolikšno, da bi skoraj glavo lahko vtaknil skozi njo.

„Nande, tukaj imaš še en polič tolkovca!“ stopi teta Polona h godcu. „Zdaj — za slovo — zaigraj, pa če ti počni magari meh!“

Poslavljam se. Joško in jaz se zahvaljujema za prejete dobrote tetine.

Joško prime naglo za polno vrečo in jo naprti kuharici Minki na rame, rekoč:

„Ta-le vreča jabolk se ti pa kaj lepo poda na plečih, Minka... Če ne verjameš, kar poglej se v ogledalo! No, ni res tako? ... Zato jo boš pa nesla z nami do reke, Minka, kajneda? Za napitnino, na, tu — dva ficka, vse moje imetje!“

„Pa adijo že enkrat, tetka!“ stisne Joško teti Poloni še enkrat desnico. „Pišite mi kaj, da mi ne bo dolgčas!“

„Bom; pa tudi ti mi piši, Joško!“

„Bom; pa zbogom še enkrat, tetka!“

Že stopamo pod drevjem; hiša in z njo vred se nam odmika tudi teta Polona v daljavo.

„Joško, Joško!“ zakliče še za njim teta Polona. „Kadar boš jabolka snedel, pa me spet obišči! Pa hiti jesti, da se bomo prej videli in da ti bom vrečo spet nabasala z jabolki — ali slišiš, Joško?“

„Slišim, tetka! Zbogom!“ ji maha Joško z robcem v slovo.

Še jo vidim teto Polono, kako stoji pred hišo v tisti svoji kočemajki, s sivo črnopikasto ruto na glavi. Obrisi njene postave prihajajo pa vedno bolj nejasni. Naposled mi jo drevje popolnoma zakrije.

Zbogom, teta Polona!

Hitimo proti reki navzdol. Kmalu se zablisi pred nami svetlo vodovje. Dreja odgne verigo od čolna. Minka postavi vrečo z jabolki v čoln in si popravlja lase na glavi. Hitro se poslovimo.

„Jemnastana, Joško, samo kmalu nas spet obišči!“ reče še Minka med slovesom. „Saj je teta tako dobra... In po rokah boš moral hoditi takrat, ko nas obiščeš... Glej, da tega ne pozabiš, Joško!“

Vsi trije primemo za vesla in plosknemo z njimi po vodi. Čez nekaj trenutkov že režemo urno po reki navzgor.

„Srečno pot!“ vpije za nami s svojim zvonkim glasom Minka.

Na bregu stoji, z belim predpasnikom na sebi, vsa obžarjena od milega sijaja podvečernega solnca. Stoji tam, gleda za nami na reki in si senči z dlanjo oči.

Dreja vesla z žilavo vztrajnostjo mladega mornarja. Srajco ima pod vratom odpeto, in vidi se njegova zagorela koža. Očj se mu svetijo, ko se ozira čez reko, lasje mu vihrajo v vetru; in poteze njegovega obraza so odločne in moške. Opazujem ga od strani in si mislim: „Ta bo še enkrat mornar, da mu ga ne bo para.“

Še bolj se posvetijo Dreji oči. Vzravna se z zgornjim životom, napne prsi in zapoje s svojim lepim glasom:

Barčica po morju plava,
valovi se zigravajo...

Zdaj pritisneva še Joško in jaz:

Oj, le naprej, oj, le naprej,
dokler je še vetra kej...

Lahen vetrič zapiše nad reko. Vrbe in jelše na obeh bregovih zašume skrivnostno s svojimi vrhovi. Čoln pušča za seboj zlate brazde; z vsakim zazibom užija ob sebi novе svetle kolobarje.

Dreja in jaz utihneva in se zazreva v daljavo predse. Krasen dan je, nebo nad nami čisto kakor pogled device. Vseokrog samo mrgolenje s solnčnimi žarki poljubljajočega se tihega vodovja, na bregovih šelestanje vrb in jelš, nad našimi glavami nagel prhutajoč vzlet ptice, ki jo je prepodilo iz pobrežnega grmičja enakomerno ploskanje naših vesel, in pa Joškov zategli, nad valovi tresoči se glas:

Oj, le naprej, oj, le naprej!...

PODBREŠKI:

Zimski večer.

Črtica izza vojne.

I.

oč je legala na pokrajino. Snežinke so naletavale. V vasi so brlele lučke, ki so razlivalе svoj bleđi svit v daljavo skozi gosto meglo.

Na polju pred vasjo se je pokazala temna postava. Bil je neznan popotnik. Na glavi je imel veliko kučmo. Težko je hodil, ves je bil sključen in poln snega.

Govoril je sam s seboj. Večkrat je glasno vzkliknil: „Smrt, kaj delaš?“ Oči so se mu zasvetile, solza je kanila na beli sneg. Šel je dalje, dalje...

Prišel je v vas. Ob prvi hiši se je ustavil in pogledal skozi okno. Videl je očeta in mater, osivela starčka, ki sta brala sinovo pismo z bojnega polja. Zamrmral je nerazumljive besede in šel dalje. Prišel je k drugi hiši. V sobi je zapazil mlado dekle, ki je bralo pismo z bojišča. Pred seboj je imelo podobo mladeniča. Dekletove oči so bile rosne in hrepeneče so gledale v podobo. Ko je to popotnik videl, se mu je milo storilo. Zmajal